

İşin doğrusu bu devrimi iyi bilmiyoruz...

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Cumartesi, 28 Mart 2020 23:14 -

Hangi devrim dersenez, 1917 Ekim devrimi...

Şimdi okuduğum **Magnetic Mountain** kitabının başlarında Ekim devrimiyle ilgili önemli bir tespit yapılıyor: bu devrim için en önemli yıl iktidarın alındığı 1917 değil, devrimin Rusya'ya yayıldığı 1918'dir. Petograd'da Bolşevikler çoğunlukta ve iktidarı aldılar ama Moskova ve Bakü dışında işçilerin neredeyse bulunmadığı bir ülkeye, dünyanın altıda birini kaplayan bu büyük ülkeye, devrim nasıl yayıldı?

Başarının bir yönünü Bolşeviklerin becerileri ve yoğun şiddet kullanmaktaki kararlılıkları oluşturuyor. Karşı koyanı ikna etmekten daha fazla imha etmek... Dikkatinizi çekerim, Lenin yaşıyor henüz... Yani devrimin ilerlemesine şu veya bu nedenle karşı koyan herkese yönelik şiddet Stalin ile başlamış bir uygulama değildir. Tabii bu şiddet bazen çığırından da çıkabiliyor...

Kızıl Ordu'nun örgütlenmesi (bu konuda Troçki'nin büyük katkısı var) ve Çeka'nın örgütlenmesi... Bu iki örgüt devrimin yayılmasında önemli olmakla birlikte mesele örgütlenme becerisiyle sınırlı değildir. Üç önemli faktör daha bulunuyor:

Birincisi; Çarlık ordusunun subaylarının bir bölümü Kızıl Ordu'ya katılıyor. Sayı verilmiyor ama önemli olduklarına göre sayıları az değil... Bunun önemli bir nedeni milliyetçilik olsa gerektir. Devrimin ardından Polonya'nın Rusya'ya saldırması ve Ukrayna'yı işgal etmesinin ardından önceki rejimin subaylarının bir bölümü Kızıl Ordu'ya katılıyor.

İkincisi; önceki rejimin hükümet kadrolarının bir bölümü de Bolşeviklerin yanında yer alıyorlar. Ülkede başka alternatif bulunmuyor. Rusya, büyük Rusya, yaşayacaksa eğer, bunu ancak Bolşevikler yapabilir.

Üçüncüsü; iç savaşta Beyaz Ordu'nun politikası –toprak devrimine karşı çıkmak- yarı feodal Rusya'da köylülerin Kızıl Ordu'yu desteklemesini ya da tarafsız kalmasını sağlıyor. Beyaz Ordu

İşin doğrusu bu devrimi iyi bilmiyoruz...

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Cumartesi, 28 Mart 2020 23:14 -

köylüler arasından taraftar bulamıyor.

Başka alternatif yok anlayışının belirleyici olması ön planda önemlidir. Bolşevikler sosyalist muhalefeti –Kronstadt gibi- bu şekilde bertaraf ediyorlar. Neyi savunduğunuz önemli değil, belirleyici olan güçler dengesidir; ya Bolşevikler ya da karşı devrim...

Benzeri durum Doğu Avrupa'da sosyalist ülkeler çözülürken de yaşanıyor. Bu ülkelerin bazılarında –mesela DAC'de- önemli bir kesim kapitalizm değil, farklı bir sosyalizm istiyor. İstemekle olmuyor; iki alternatif var: ya mevcut rejim –ki sürmesi çok zor artık- ya da kapitalizm... Kapitalizmin bulunmadığı bir dünyada yaşıyor olsalardı başka seçenek düşünülebilirdi ama durum böyle değildir. Boşalan yeri kapitalizm dolduracaktır.

Geleceğe Dönüş kitabında Ekim devriminde köylülüğün belirleyici rolünü vurgulamıştım. Petograd'da bile işçiler kadar asker elbisesi içindeki köylüler de belirleyicidir. Devrimin ülke yayılmasında bu rol daha da ön plana çıkar.

Sosyalist devrimin işçi sınıfı-yoksul köylülük temel güçleri çerçevesinde gelişeceği anlayışı, pratikte karşılığı olmayan bir saptamadır. Benzer durum Bulgaristan devriminde de bulunuyor. Birinci Dünya Savaşı sonrasında yarı feodal değil ama bir küçük köylü ülkesi olan Bulgaristan'da komünist partisi ikinci büyük partidir.

20. yüzyılın ikinci büyük devrimi olan Çin devriminde ise proletaryayı zor bulursunuz.

12 yıl kadar önce Etik Yayınları "20 Yüzyılın Büyük Dönürleri" adlı bir dizi hazırlamaya karar verdi ve serinin ilk kitabına Lenin adlı uzun yazıyı yazmıştım. Üçüncü kitapta Che Guevara yayınlandı, beşincisi için Fanon'u yazmıştım ama yayınevi yayın hayatını sürdürmedi.

Her kitapta 4-5 farklı düşünür değişik yazarlar tarafından tanıtılıyordu ve hepsi toplam 500 sayfa kadar tutuyordu. İçerik değerli olmakla birlikte bu kalınlıktaki kitapların yeterince satılması mümkün değildi; kitabı gören korkuyordu denilebilir. Keşke daha sık yayınlanan ince kitaplarla yayın sürdürülseydi... İyi bir çabaydı ama yürümedi...

İşin doğrusu bu devrimi iyi bilmiyoruz...

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Cumartesi, 28 Mart 2020 23:14 -

İncelenen düşünürlerde önemli olan düşüncelerini, faaliyetini tanıtmak ve incelemektir; eleştiri geri planda kalacaktı. Lenin yazısını –büyük boy kitapta 50 sayfa kadar- yazarken buna dikkat ettim ama Lenin'in geçirdiği teorik değişimi belirtmeyi de ihmal etmedim. İki Taktik-Nisan Tezleri kitapları arasındaki ilişkiyi ve büyük farkı anlamamış olan, Ekim devrimini anlayamaz. Bunu 1974'te –o zamanki bilgi düzeyimle- yazdığım **Rus Devriminden Çıkan Dersler**'de de belirtmişim, konuyu biraz açtım. Lenin'in Avrupa devriminden büyük bir ülke olan Rusya'da sosyalizme gelişine, bu konudaki teorik evrimine vurgu yaptım. Bu anlayış Lenin'de vardır, Stalin'in buluşu değildir. SSCB'nin kapitalizmin dışındaki bir yoldan sanayileşeceği ya da modernizme ulaşacağı görüşü de Lenin'e aittir; Stalin bunun uygulayıcısıdır. SSCB burjuva modernizminin yanında sosyalist modernizmin de mümkün olduğunu gösterdi. Büyük sanayileşme hamlesi ve yeni bir toplum oluşturulması aynı zamanda farklı bir modernizm projesidir.

Geçerken belirteyim; burjuva modernizmini sürekli eleştiren Abdullah Öcalan'ın bu modernizmle benzer ama önemli ayrı yanları da olan sosyalist modernizme dikkat ettiğini sanmıyorum.

Bir bölüm marksist ise hala Marx'ın burjuva modernizmine yönelttiği eleştiriyle uğraşıyorlar. Bunlar çoktan geride kaldı ama haberleri yoktur. Bir ülke, SSCB, başka bir modernizmi hayata geçirdi; sosyalist modernizm.

Yayınlandığı zaman konuya geniş ve klasik olmayan tarzda yaklaşan Lenin yazısı iyi eleştiriler almıştı. Bunu genişleterek, bazı bölümlerini çıkararak yeniden yazmayı planlıyorum. Kitapta mecburen Materyalizm ve Ampiriokritisizm üzerinde de durmuştum; Rus devrimini ve Lenin'in teorik evrimini inceleyen bir kitapta buna gerek yoktur. Yazıldığı yıllarda fizikte iki büyük devrim gerçekleşmişti ama kitapta bunlar doğal olarak yoktur. Hukuk eğitimi görmüş olan Lenin anlamadığı konularda konuşmaz ve doğrusunu yapar.

Corona var ama hayat da bir yandan sürüyor; öğrenme sürüyor, geleceğin planları ve uygulanmaları sürüyor...

İşin doğrusu bu devrimi iyi bilmiyoruz...

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Cumartesi, 28 Mart 2020 23:14 -

Yani başka ne olacaktı?